

Vysoké učení technické v Brně

Fakulta architektury

Poříčí 273/5, 63900 Brno 39

Zadání diplomové práce

Číslo diplomové práce:	FA-DIP0007/2013	Akademický rok: 2013/2014
Ústav:	Ústav navrhování V.	
Student(ka):	Cyrnerová Jana, Bc.	
Studijní program:	Architektura a urbanismus (N3501)	
Studijní obor:	Architektura (3501T002)	
Vedoucí diplomové práce:	doc. Ing. arch. Karel Havlíš	
Konzultanti diplomové práce:		

Název diplomové práce:

MOSILANA BRNO

Zadání diplomové práce:

Na základě teoretických východisek a závěrů z předchozí semestrální práce navrhnete reálnou strategii pro rozvoj postindustriálního území areálů dřívějších textilních továren v Brně. Vypracujte urbanisticko-architektonickou studii dřívějších areálů textilních továren a území podél ulice Křenová. Hlavním motivem řešení bude začlenění bývalých továrních areálů a objektů do organismu města, nové prostorové uspořádání s volbou vhodných programů pro dostavby a přestavby nevyužívaných objektů a území areálu textilky Mosilana. Tvůrčí úsilí bude zaměřeno na městskou polyfunkčnost, kvalitu veřejných prostorů, uplatnění principů kompaktního města a udržitelného urbanismu. Zvláštní zřetel bude věnován podpoře genia loci odkazující na historii textilního průmyslu v Brně.

Urbanisticko-architektonická studie bude dokumentována:

Analytická část:

- Schémata širších vztahů v rámci města a jeho okolí
- Aktuální analýzy řešeného území doplněné o fotodokumentaci stávajícího stavu
- Teoretická východiska návrhu, názorná schémata a grafy
- Textová část se závěry pro zvolený prostorový koncept, referenční příklady

Návrhová část:

- Průvodní zpráva s popisem navrženého urbanistického a architektonického řešení
- Výkres širších vztahů (schematický), schémata principu dopravního a provozního řešení
- Výkres situace řešeného území 1:1000 / 1:500
- Dílčí situace s řešením parteru a povrchů 1:500 / 1:200 (volba podle vybraných fragmentů areálu)
- Standardní výkresy půdorysů, pohledů a řezů 1:200 / 1:100 (volba podle vybraných objektů)
- Prostorové vyjádření návrhu, perspektivní pohledy, zákresy do fotografií
- Fyzický model, případně fotografie fyzického modelu

Rozsah grafických prací:

Forma a způsob výsledného zpracování:

- Přehledná brožura formátu A3 obsahující soubor výkresů a textů (vytištěno 2x)
- 1 a více panelů (70x100 cm) představující hlavní myšlenky návrhu
- Archivní CD obsahující všechny výstupy v tiskové kvalitě ve formátu pdf a digitální prezentaci projektu.

Rozsah průvodní zprávy minimálně 10 stran A4 (včetně doprovodných grafů a schémat k textu) (+ na základě domluvy s vedoucím DP lze v odůvodněných případech upřesnit jak formu zpracování, tak rozsah a podrobnost práce.)

Seznam odborné literatury:

Karel Kuča – Brno – Vývoj města, předměstí a připojených vesnic

Jan Gehl – Život mezi budovami (1998)

Léon Krier – Architektura – volba nebo osud (2001)

Christian Norberg-Schulz – Genius loci

Christopher Day – Duch a místo

Mohsen Mostafavi, Gareth Roberty – ECOLOGICAL URBANISM (Harvard University 2010)

ISBN 978-3-03778-189-0

SHRINKING CITIES, VOLUME 1, INTERNATIONAL RESEARCH ISBN 3 – 7757 – 1682 – 3

SHRINKING CITIES, VOLUME 2, INTERVENTIONS ISBN – 10 3– 757– 711–0

ISBN – 13 978– 3 – 7757– 1711– 3

Jan Gehl – Města pro lidi (angl.originál CITIES FOR PEOPLE) ISBN-978-80-260-2080-6

MY GREEN CITY ISBN 978-3-89955-334-5 (Die Gestalten Verlag – Berlin 2011)

Richard Florida - The Rise of the Creative Class

Termín zadání diplomové práce: 24.2.2014

Termín odevzdání diplomové práce: 19.5.2014

Diplomová práce se odevzdává v rozsahu stanoveném vedoucím práce; současně se odevzdává 1 výstavní panel formátu B1 a diplomová práce v elektronické podobě.

Cyrnerová Jana, Bc.
Student(ka)

doc. Ing. arch. Karel Havliš
Vedoucí práce

doc. Ing. arch. Karel Havliš
Vedoucí ústavu

V Brně, dne 24.2.2014

prof. Ing. Josef Chybík, CSc.
Děkan fakulty

MOSILANA_KOMPAKTNÍ MĚSTO
PRŮVODNÍ ZPRÁVA
DIPLOMOVÁ PRÁCE 2013/14
FA VUT BRNO

ANOTACE

Předmětem diplomové práce je urbanisticko - architektonická studie dřívějších areálů textilních továren a území podél ulice Křenová. Hlavním cílem je začlenění a rehabilitace současných staveb do organismu města a citlivé doplnění hmotové struktury založené na prostorových principech kompaktního města. Důraz je kladen rovněž na zvýšení propustnosti a kvality veřejného prostranství, které v současné době v území zcela chybí. Detailněji se pak v práci zabývám popisem nových objektů – bytovým domem na zelené parkovací platformě, řadovými domky podél Ponávky a alternativní konverzí barvírny na Mateřské centrum. Cílem práce je návrh určité alternativy k dosavadnímu způsobu využití (podvyužití území) i záměrům vycházejícím z ÚP. Veškeré závěry a podrobná stanoviska k jednotlivým problémům, týkající se nové městské třídy, jsou uvedeny v kompletní diplomové práci.

SUBJECT OF MASTER THESIS is urban nad architecture study of former textile factory area and land along the street Křenová. The main theme of the solution is integration and rehabilitation of the contemporary building into organism of the city and susceptible masses addition based on the principles of compact city. Emphasis is also put on increasing throughput and quality of public spaces, which is missing nowadays. In detail I am focused on new buildings – the residential house on the green parking platform, row houses along the river Ponávka and alternative conversion of Dye house into Mother Center. The aim is to propose some alternative to currently way of land use and invention based on the Regional plan. Theoretical conclusions and arguments in detail are put on master thesis.

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji svému vedoucímu diplomové práce, panu doc. Ing. arch. Karlu Havlišovi, vedoucímu ústavu navrhování UN5, za podporu a odbornou pomoc, kterou mi věnoval v průběhu celé diplomové práce.

Rovněž patří velké díky mé rodině a všem, kteří se mnou měli trpělivost nejen při zpracování závěrečné práce, ale i v průběhu celého studia.

DĚKUJI!

ÚVOD

V úvodu bych Vás ráda seznámila s důvodem, který mě vedl k problematice kompaktního, zvolenému tématu a rovněž i k výběru lokality.

Město soudobé

Nové tisíciletí s sebou přineslo totální urbanizaci. Podle aktuálních informací, udávaných wikipedií, žije 48% světové populace ve městech. Nejedná se pouze o rozvojové země. Tato vývojová tendence zasáhla i populačně stagnující Evropu. Navíc u společnosti roste potřeba prostorové náročnosti. To vyplývá jednak z rostoucí ekonomické soběstačnosti, ale rovněž i z vyšší míry rozvodovosti, fenoménu single, apod. S touto problematikou souvisí i otázka, jaká je vlastně současná definice města? Po ohlédnutí do historie zjistíme, že definovat typické středověké město není ani zdaleka tak složité, jako najít podobnou charakteristiku pro město soudobé. Samozřejmě, že nám chybí určitý nadhled. Ale problém není jen v nedostatečném časovém odstupu. Formulovat jednoznačnou a univerzální odpověď je vzhledem ke složitému vývoji společnosti poměrně těžké, téměř nemožné. Přesto je třeba odpovědi na tyto otázky neustále hledat. Problematika měst je ale daleko složitější.

Na začátku jsem uvedla extrémní případy a situaci, která platí spíše pro měřítko globální a celosvětové. Česká republika, dle mého názoru, čelí těmto problémům na trochu jiné úrovni. Hlavní nedostatky vnímám především v nekontrolovaném rozrůstání měst do okolí – vzniku tzv. sídelních kaší. Jak tomu zabránit? Zřejmě není možné v nastolené demokratické společnosti lidem nařizovat, kde mají bydlet. Jediné, co nám tedy zbývá, je nabídnout lidem takové možnosti a podmínky, aby nechtěli z měst odcházet do samostatně stojících domů uprostřed ničeho. Do domů často bez veřejné infrastruktury a vybavenosti, která je nesrovnatelná se službami v intravilánu města. Musíme vytvořit takové prostředí, aby lidé chtěli bydlet ve městech a neměli důvod k útěku. Jistě, pořád tady bude skupina lidí, která prahne po přírodě a bydlet ve městě zkrátka nechce. Tyto jedince ale neberu v úvahu. Myslím si, že řada lidí by v centrech měst zůstala, pokud bychom jim nabídli kvalitní prostředí i život ve městě. V povědomí je mnoho zastavovacích systémů, které je nutné analyzovat a porovnávat. Musíme najít kompromis, který povede nejen k udržitelnému rozvoji, ale právě ke kvalitnímu prostředí a spokojenosti většiny lidí.

Zvolená lokalita

Řešená lokalita se nachází v městské části Brno-střed, v ochranném pásmu Městské památkové rezervace a přibližně 300 metrů východně od městského jádra. Severní část území je součástí horního toku Svitavského náhonu. A jsou to především řeky, které významně ovlivnily celou morfologii brněnské krajiny, neboť právě na soutoku dvou řek (Svitava a Svatka) Brno vzniklo. Poloha území je strategická. Leží na spojnici městského centra, zóny průmyslových

aktivit a komerční zóny (Tesco, Vaňkovka). Zpřístupněním celého území by mohla vzniknout atraktivní spojnice mezi jednotlivými lokalitami. Zajištěním propustnosti a otevřením území, tak vytvoříme příjemné prostředí pro lidi směřující za prací, do centra, za nákupy, popř. domů.

Mnoho let jsem kolem areálu Mosilany projížděla ze všech možných stran – z ulice Křenové, i ze strany železničního viaduktu a pokaždé jsem si pokládala otázku, jak je možné, že místo tak těsně přirostlé k městskému jádru, je tak zanedbané? Každý, kdo přijede do města poprvé a je naprosto neznalý oboru územního plánování i místních poměrů, jasně vidí, že je místo ve velmi špatném stavu a neadekvátně využíváno.

Čím častěji jsem Mosilanu míjela, tím více jsem byla přesvědčená, že si zaslouží více pozornosti a péče. Brno má podobných míst přes 400 ha. Snad tato práce alespoň v malé míře přispěje k tomu, aby si lidé i odborná veřejnost uvědomili, že Mosilana skrývá velký potenciál a genius loci, odkazující na historii svého vzniku a města Brna. Nemůžeme jednoduše takové oblasti vymazat a konstatovat, že je to v pořádku a že si to, tzv. dnešní doba, žádá. Ano, teď narážím na aktuální podobu ÚP a novou městskou třídu, která má místem trasovat. Myslím, že je třeba najít jiné řešení a jediné, co mě těší je fakt, že se svým názorem nejsem jediná. Je jen otázkou času, jak celá věc dopadne. Doufám, že dobře jak pro Mosilanu, tak pro všechny, kteří zde žijí. Chtěla bych všechny přesvědčit, že Mosilana je místo jedinečné, kouzelné a krásné a stojí zato je chránit a znovu vyzdvihnout jeho skrytý potenciál.

KONCEPT

(prostorové principy tvorby kompaktního města a jeho aplikace v diplomové práci, stavění u řeky - Ponávka, jako ústřední prvek všech prostorů)

Definice kompaktního města

Termín používaný od 70. let 20. století, více se začal používat po vzniku urban sprawl v 80. a 90. letech 20. století. Důležitým aspektem kompaktního města je to, že je to město krátkých vzdáleností. Díky krátkým vzdálenostem se výhodněji využívá infrastruktura a šetří se i finančně náročná energie. Tím, že město zahustíme, pohybuje se ve městě více obyvatel a množí se sociální interakce, což také ovlivňuje bezpečnost celé lokality. V kompaktním městě je významné kombinování různých funkcí, jejich míchání a prolínání, aby byl prostor živý po co nejdelší dobu z celého dne. Proto je ideální kombinovat jak bydlení, práci, komerci, tak i relaxaci. Prolínání funkcí samozřejmě ovlivňuje i strukturu zástavby, přičemž se na stávající objekty nastavuje, stavby se na sebe vrství a navzájem se prolínají. Tím, že mezi budovami jsou krátké vzdálenosti, tvoří se v území veřejné prostory s příjemným lidským měřítkem. Nejen hustota, ale především kvalitní obytné, a to jak veřejné, tak soukromé, prostory, hrají v kompaktním městě důležitou roli. Mezi základní principy intenzivní městské zástavby, které aplikuji v diplomové práci jsou multiplicita, konektivita a hybridita, která se velmi prolíná s principem multiplicity. Vše je navrženo s volbou vhodného měřítka v rámci města Brna. Multiplicita, neboli

duplikace pozemku, je uplatněna na návrhu parkovací platformy. Ta vznikne na místě původní budovy číslo 17. Duplikací části parteru zde vytvářím tzv. „zelené patro vnitrobloku“. Přirozeně tak vznikne diferenciací veřejného a polo - soukromého prostoru, především z oblasti přirozené ochrany obytného prostředí. Vrstvení ve vertikální i horizontální je rovněž založeno na pohybu obyvatel v čase. Konektivita vyplývá již ze stávajících objektů a jejich vzájemné propojenosti. Princip je tak přirozeně nastolen a není ho třeba výrazně měnit. Pouze doplnit o nové komunikační osy a spojení v rámci nových objektů. Případně je nutné doplnit komunikace v místech, kde je kapacita nedostatečná. Navíc je kladen zvláštní důraz na propustnost celého území a snadné spojení s blízkým okolím. Konektivita je tak podtržena nejen uvnitř Mosilany, ale i v rámci okolí.

Stavění u řeky

Konceptem diplomové práce jsou jak principy tvorby kompaktního města, tak snaha o maximální začlenění do daného území a integrita s lokalitou. Po důkladné analýze jsem zjistila, že oblast je velmi špatně prostupná a celkově není do okolního života vůbec zapojena. To ve své práci vnímám jako klíčové. Navíc územím prochází potok Ponávka, který bych ráda vyzdvihla jako ústřední prvek celé práce. Kolem řeky jsou veřejné prostory, hlavní náměstí? v centru Mosilany a další zákoutí a místa odpočinku, např. kavárna s galerií u budovy 26. Dalším důležitým aspektem, který charakterizuje moji práci, je vytvoření nejen veřejného, ale rovněž kvalitního soukromého prostranství, využívajícího přítomnost vodního prvku. Bydlení podél řeky Ponávky představuje koncept soukromých domů uprostřed města. Dostatek soukromí, krátká docházková vzdálenost a snadná dostupnost všech služeb je navíc obohacena o maximální kontakt s řekou a genius loci industriální architektury. Ponávka je přitom vždy alespoň jednostranně prostupná. Vytváří přirozenou hranici mezi veřejným a soukromým prostorem a nevzniká tak žádná, opticky těžká bariéra. Princip měkké a tvrdé zástavby je jasný u bývalé barvírny (objekt 33), kde hned vedle budovy vzniká záliv zahrady mateřského centra a vnitrobloku k bariérovému domu. Celková propustnost a jednotlivá propojení s okolím jsou patrné z grafické přílohy.

DOPRAVNÍ ŘEŠENÍ

Stávající koncept dopravy se v podstatě nemění. Pouze se k současnému profilu komunikací připojuje dopravní obsluha nově vzniklých oblastí. Studie navrhuje několik obslužných komunikací v návaznosti na řešenou lokalitu a okolí, které umožní dostatečným způsobem tyto oblasti obsloužit. Je zde převaha jednosměrných zklidněných komunikací, které jsou v některých částech dlážděné a ve stejné výškové úrovni s chodníky. Celkově je snahou spíše dopravu omezit ve prospěch chodců a cyklistů, kteří mají v kompaktním městě prioritu.

Podél Ponávky vznikne pěší promenáda a cyklostezka propojující jednotlivé městské části. Studie předpokládá pozdější napojení cyklostezky až na trasu podél řeky Svratky. Východo - západním směrem vznikne spojnice Židenice - centrum, která bude ovšem vyžadovat vybudování nové pěší lávky (rampy) přes Koliště a most přes řeku Svitavu v opačném směru. Na této trase se nacházejí v severní části řešeného území Mosilany komerční partery a obchody umístěné v obloucích viaduktu.

URBANISTICKÉ ŘEŠENÍ

Hlavním motivem bylo zachovat maximum stávajících a původních objektů a co možná nejméně bouracích prací. Přesto jsem se rozhodla některé stavby odstranit. Je to především z důvodu jejich nevyhovujícího technického stavu a zanedbatelné architektonické hodnoty. Jedná se hlavně o dočasné konstrukce a sklady, které vznikly později jako přístavby k původním objektům.

Výjimku tvoří komplex budov kolem provozního souboru číslo 17, pro který jsem nenašla, vzhledem k jeho specifičnosti, vhodné využití. Na místě těchto objektů vznikne parkovací platforma s polo - veřejným pobytovým prostorem na střeše, který bude sloužit jako vnitroblok pro přilehlé objekty.

Nové objekty

Nové objekty jsou nezbytné pro doplnění urbanistické struktury a její funkci. Hmotový návrh vychází z polohy stávajících objektů a rovněž ze snahy o jasnou hierarchii soukromého (polo - soukromého) a veřejného prostoru. Hlavní roli hraje rovněž kontext okolí a řeky. Celkově se snažím nově navrženou strukturou maximálně začlenit do okolí a přitom vytvořit nové atraktivní a zajímavé prostředí v rámci celé lokality i Mosilany. Popis jednotlivých objektů je podrobněji definován v grafické příloze.

KONSTRUKČNÍ ŘEŠENÍ

Stávající objekty

Objekty řešeného území nejsou památkově chráněny. V současné době je většina z nich využívána především jako sklady, sídla firem a drobných podnikatelů a kancelářské prostory. Některé z nich jsou ve špatném technickém stavu a vyžadují značné opravy. Většinu vícepodlažních objektů tvoří kombinovaný skelet litinových toskánských sloupů v kombinaci s železobetonovými či dřevěnými stropy a cihelným obvodovým pláštěm. Střechy jsou pultové či sedlové. Pro potřeby nové funkční náplně je nutné statické posouzení únosnosti stropních konstrukcí. Pokud by nestačilo případné vyztužení, je potřeba kompletní výměna a náhrada za stropy nové. Část objektů je železobetonových a pár z nich je stavěno tradiční zděnou technologií. Bližší popis je v pasportu jednotlivých objektů.

Nové objekty

Bytový dům na platformě je z konstrukčního hlediska monolitický železobetonový skelet s vyzdívkou z plných cihel. Parkovací platforma je tvořena železobetonovými sloupy, ukončenými roznášecími deskami, které zajišťují požadovanou únosnost. Stropní desky jsou rovněž monolitické, vyztužené, jak v garážích, tak i bytovém domě. Ostatní stavby, jimiž se ve studii zabývám (řadové domy u řeky), jsou zděné klasickou technologií.

POPIS OBJEKTŮ DETAILNĚJI ŘEŠENÝCH V DIPLOMOVÉ PRÁCI

Bytový dům s parkovací platformou

Původně zde stála budova číslo 17 - jednopatrový objekt se střechou pokrytou větracími komíny. Pro takto specifickou stavbu jsem nenašla vhodné využití a na jejím místě jsem proto navrhla budovu novou. Bytový dům, hmotově vycházející ze stávající struktury a orientace okolních objektů ve směru východ - západ, je usazen na podnoži dvoupatrové parkovací platformy. Na střechě parkoviště vznikne terasa, která bude sloužit jako (polo)soukromý prostor uživatelů přilehlých objektů - budovy 13, 15, 23 a n16. Duplikací pozemku vzniká jasná hierarchie veřejného a (polo)soukromého prostoru, a to především z oblasti přirozené ochrany obytného prostředí. První podlaží garáží je na úrovni -0,500, druhé patro parkoviště je na úrovni +2,100. Vzhledem k nižší světlé výšce umožňuje vjezd pouze osobním automobilům. Zásobování komerčních prostor je tak možné pouze z hlavního vstupu do areálu Mosilana. Třetí podlaží platformy je na úrovni +5,140 m. Výškový rozdíl mezi původními objekty a tímto podlažím je vyrovnán rampami (schody). Úniková cesta v garážích není nikdy delší jak 45 m (v případě 2 a více možností úniku). Nově vybudované výtahy slouží jak pro obsluhu platformy, tak pro stávající objekty, kde výtahy chybí. V každém podlaží BD se nachází tři byty 2 + kk, tři garsoniery a jeden větší byt 3 + kk. Bytový dům má pět obytných podlaží a celkově se zde nachází 35 bytových jednotek. Počet nových obyvatel je odhadován na 95. Půdorys 5. A 7. NP je identický s 3. NP. A stejně tak 4. NP je identické s 6. NP.

Bydlení u vody

Bydlení podél řeky Ponávky představuje koncept soukromého bydlení uprostřed města. Dostatek soukromí, krátká docházková vzdálenost a snadná dostupnost všech služeb je navíc obohacena o maximální kontakt s řekou a genius loci tohoto výjimečného místa. Nově navržená hmota? je třípatrová a navazuje na sousední původní objekt číslo 4 a dále pokračuje podél řeky Ponávky, kterou lemuje. Dvě patra jsou součástí řadového domu a poslední podlaží je vyhrazeno samostatným malometrážním bytům přístupným z otevřené pavlače, s terasou

orientovanou k řece. Ta vytváří přirozenou hranici mezi veřejným a soukromým prostorem a nevzniká tak žádná, opticky těžká bariéra.

Součástí každého bytu je soukromé parkovací místo vedle předzahrádky v parteru.

Byty v horním podlaží mají stání v okolí, popř. v parkovací platformě přes řeku.

Řadové domy jsou velikosti 3 + kk a 4 + kk, 4 byty v horním podlaží jsou pak velikostí 2 + kk a 3 + kk. Celkový počet nových bytových jednotek, včetně řadových domů, je 9 a všechny jsou určeny přibližně pro 30 nových obyvatel.

Místem v současné době prochází potrubí teplovodu, které dříve sloužilo pro fungování fabriky a technologické procesy. Dnes se nevyužívá a bude tak odstraněno pro účel nové výstavby.

Transformace Barvírny na Mateřské centrum

Mateřské centrum vznikne transformací barvírny - budovy číslo 33. Nachází se v centrální části Mosilany, kde skýtá až intimní, ničím nerušenou atmosféru v kontaktu s řekou. Zahrada přilehlá k centru je primárně určena dětem, ale v omezené míře je přístupná i pro nové obyvatele bariérového domu.

Z konstrukčního hlediska se jedná o monolitický železobetonový skelet v kombinaci zdiva. V budově se dále nachází betonová nádrž, která bude odstraněna. Samozřejmě budou provedeny nutné dispoziční a stavební úpravy tak, aby stavba splnila všechna kritéria. Dostatek světla uvnitř dispozice umožní světlíky, které vzniknou transformací z odvětrávaných komínů.

Centrum je určeno nejen dětem, ale rovněž seniorům. Jedná se zvláštní zájmové kroužky pro seniory a děti, kde tyto dvě generace tráví společné chvíle a dochází tak k mezigeneračnímu kontaktu. V zahraničí je uvedena praxe naprosto běžná, ale u nás zatím podobná zařízení chybí.

MOSILANA V ČÍSLECH:

CELKOVÁ PLOCHA ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ: 36548 m²

CELKOVÁ ZASTAVĚNÁ PLOCHA: 16756 m²

NOVÉ FUNKČNÍ VYUŽITÍ: CELKOVÁ HRUBÁ PODLAŽNÍ PLOCHA: 57195 m²

nebytové prostory: 19900 m²

bytové prostory: 13309 m²

plochy vhodné pro bytové i nebytové prostory: 9597 m²

parkování: 9306 m²

superpozice v rámci Mosilany

(víceúčelové aktivity, mateřské centrum): 5083 m²

PLOCHA VŠECH PROSTRANSTVÍ: 19792 m²

prostory veřejné: 10662 m²

prostory polo – soukromé / polo – veřejné: 7114 m²

prostory soukromé: 711 m²

Ponávka: 1305 m²

ZDROJE A LITERÁRNÍ PRAMENY:

- Karel Kuča – Brno – Vývoj města, předměstí a připojených vesnic
- Jan Gehl – Život mezi budovami (1998)
- Léon Krier – Architektura – volba nebo osud (2001)
- Christian Norberg-Schulz – Genius loci
- Mohsen Mostafavi, Gareth Roberty – ECOLOGICAL URBANISM (Harvard University 2010), ISBN 978-3-03778-189-0
- SHRINKING CITIES, VOLUME 1, INTERNATIONAL RESEARCH ISBN 3 – 7757 – 1682 – 3
- SHRINKING CITIES, VOLUME 2, INTERVENTIONS ISBN – 10 3– 757– 711–0
ISBN – 13 978– 3 – 7757– 1711– 3
- Jan Gehl – Města pro lidi (angl.originál CITIES FOR PEOPLE) ISBN-978-80-260-2080-6
JACOBS, Jane. Smrt a život amerických velkoměst. 2 aktualizované vyd. Dolní Kounice: Českou edici vydalo nakladatelství MOX NOX, 2013. 479 s. ISBN 978-80-905064-4-2.
- Politika územního rozvoje ČR
- Charta evropských měst směřujících k trvale udržitelnému rozvoji (Aalborgská charta , 1994)
- NEUMAN, M. The compact city fallacy. *Journal of Planning Education and Research*, 2005, 25, 11–26. DOI: 10.1177/0739456X04270466.
- HNILIČKA, Pavel. Hustota osídlení jako kvalitativní otázka bydlení. PAVEL HNILIČKA ARCHITEKTI. *Pavel Hnilička architekti* [online]. Praha, 2003 [cit. 2013-11-30]. Dostupné z: <http://www.hnilicka.cz/cs/teorie/hustota-osidleni-jako-kvalitativni-otazka-bydleni/113/>
- ING. ARCH. ZADRAŽILOVÁ, Miroslava. *Bydlení v intenzivních městských strukturách*. Brno, 2009. Dizertační práce. FA VUT Brno. Vedoucí práce doc. Ing. arch. Naděžda Menšíková, CSc.
- TITTL, Filip. Současné systémy zástavby kompaktního města: Kompaktní město. [online]. s. 44 [cit. 2013-12-03]. Dostupné z: <http://kolokvium.fa.cvut.cz/files/2013-1/filip-tittl.pdf>